

Ensamkommande ungdomars kontakt med Maria-mottagningarna i Sverige

Mikael Dahlberg
IKM, Institutionen för pedagogik
mikael.dahlberg@lnu.se

Introduktion

- I medier och tidskrifter har ensamkommande ungdomars droganvändning de senaste åren fått stor uppmärksamhet och företeelsen har inte sällan lyfts fram som ett omfattande och eskalerande samhällsproblem. De lever på storstädernas gator, begår kriminella handlingar, utnyttjas sexuellt och är beroende av droger, vanligen av tyngre preparat som heroin och kokain.
- Sveriges regering har uppdragit åt myndigheter att ”kartlägga omfattningen och typen av narkotikavanor bland ensamkommande barn och unga upp till 21 år” (Regeringskansliet 2017). Uppdraget att genomföra nämnda kartläggning lämnades bl.a. till Folkhälsomyndigheten.
- Kartläggningen ska utgå från de data som finns registrerade i forskningsdatabasen IKMDOK och kopplas till relevant forskning inom området.

Syfte

- Rapportens övergripande syfte är att bidra med kunskap om ensamkommande ungdomar i relation till användning av alkohol och narkotika. Syftet är dels att kartlägga alkohol- och narkotikaproblem hos ensamkommande ungdomar som har påbörjat en vårdkontakt med en Maria-mottagning, dels att sammanställa befintlig forskning inom området.
- *Ett ensamkommande barn är ett barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skild från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller som efter ankomsten står utan sådan ställföreträdare. Definitionen omfattar såväl asylsökande som icke-asylsökande barn. (Länsstyrelserna 2017, s. 7).*

Metod

- Litteraturgenomgång med följande sökord: ”unaccompanied minors”, ” young refugees”, ”young asylum seekers” i kombination med ”substance use”, ”substance abuse”, ”substance misuse”, ”drug use”, ”drug abuse” och ”alcohol”. Totalt 31 publikationer.
- Baseras på underlag från de data som samlats in av Maria-mottagningarna i de 12 städer (Eskilstuna, Göteborg, Helsingborg, Hässleholm, Kristianstad, Linköping, Malmö, Nacka, Norrköping, Solna, Stockholm och Södertälje).
- Urvalet bestod av 1374 ungdomar som påbörjade kontakt under perioden 20160101-20170630, därav 95 ensamkommande ungdomar.
- Inskrivningsintervjun innehåller sammanlagt 75 frågor, varav 40 valdes för kartläggningen. UngDOK har i en nyligen genomförd valideringsstudie bedömts ha en tillfredsställande psykometrisk kvalitet (Dahlberg et al. 2017).

Metod – Frågeområden i UngDOK

- A. Adm. uppgifter
- B. Sociodem. information
- C. Behandlingskontakt
- D. Boende & Försörjning
- E. Sysselsättning
- F. Alkohol, droger och tobak
- G. Behandlingshistoria
- H. Kriminalitet

- I. Uppväxt och uppväxtmiljö
- J. Utsatt för våld
- K. Familj och relationer
- L. Fysisk hälsa
- M. Psykisk hälsa
- N. Avslutande frågor

Social situation och uppväxtvillkor

	EKB N=95	Övriga N=1279	Totalt N=1374	p-värde
Gymnasiebehörighet	25	67	64	*
Skolproblem	45	67	66	*
Läs- och skrivsvårigheter	10	17	17	NS
Fritidsaktivitet	43	36	36	NS
Problem i uppväxtmiljö				
Ekonomi	70	24	27	*
Missbruk	20	30	29	NS
Psykiska problem	16	34	33	*
Misshandel/våld	51	23	25	*

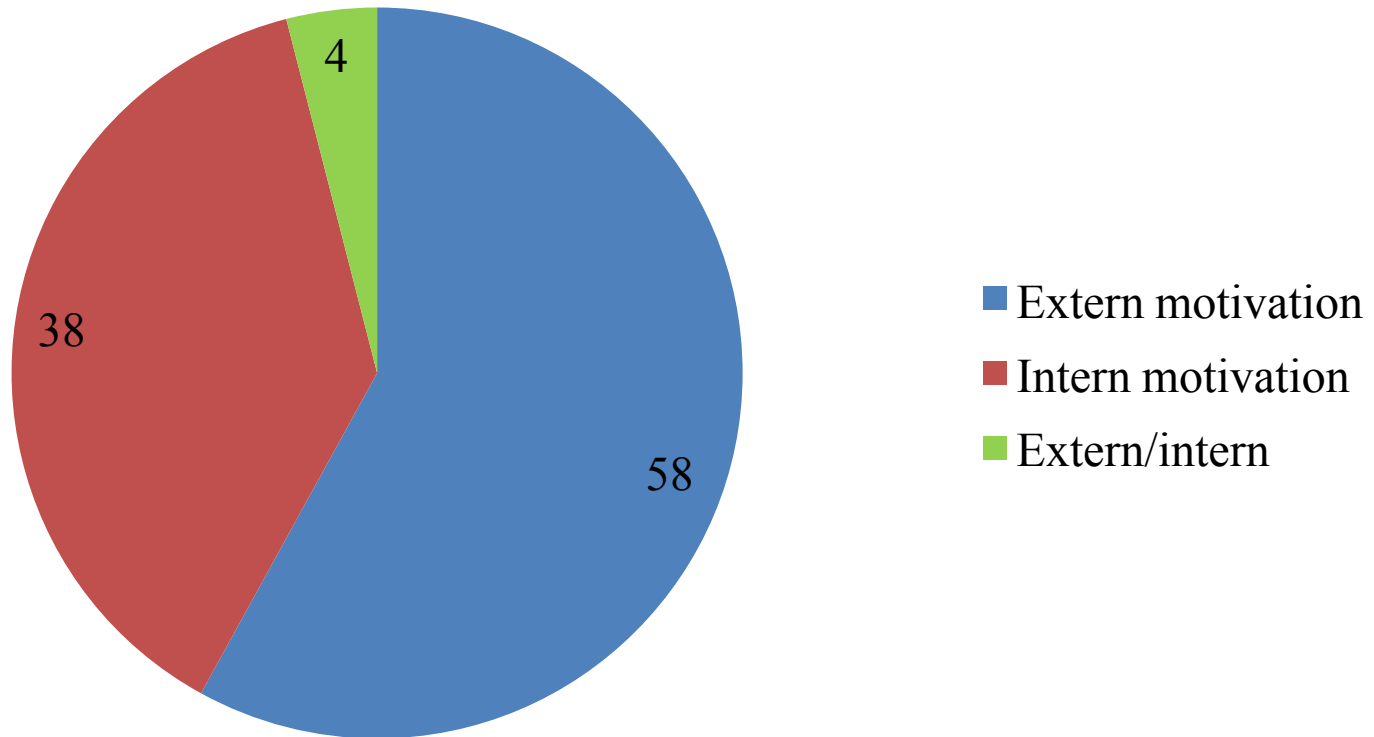

Användning av alkohol och narkotika

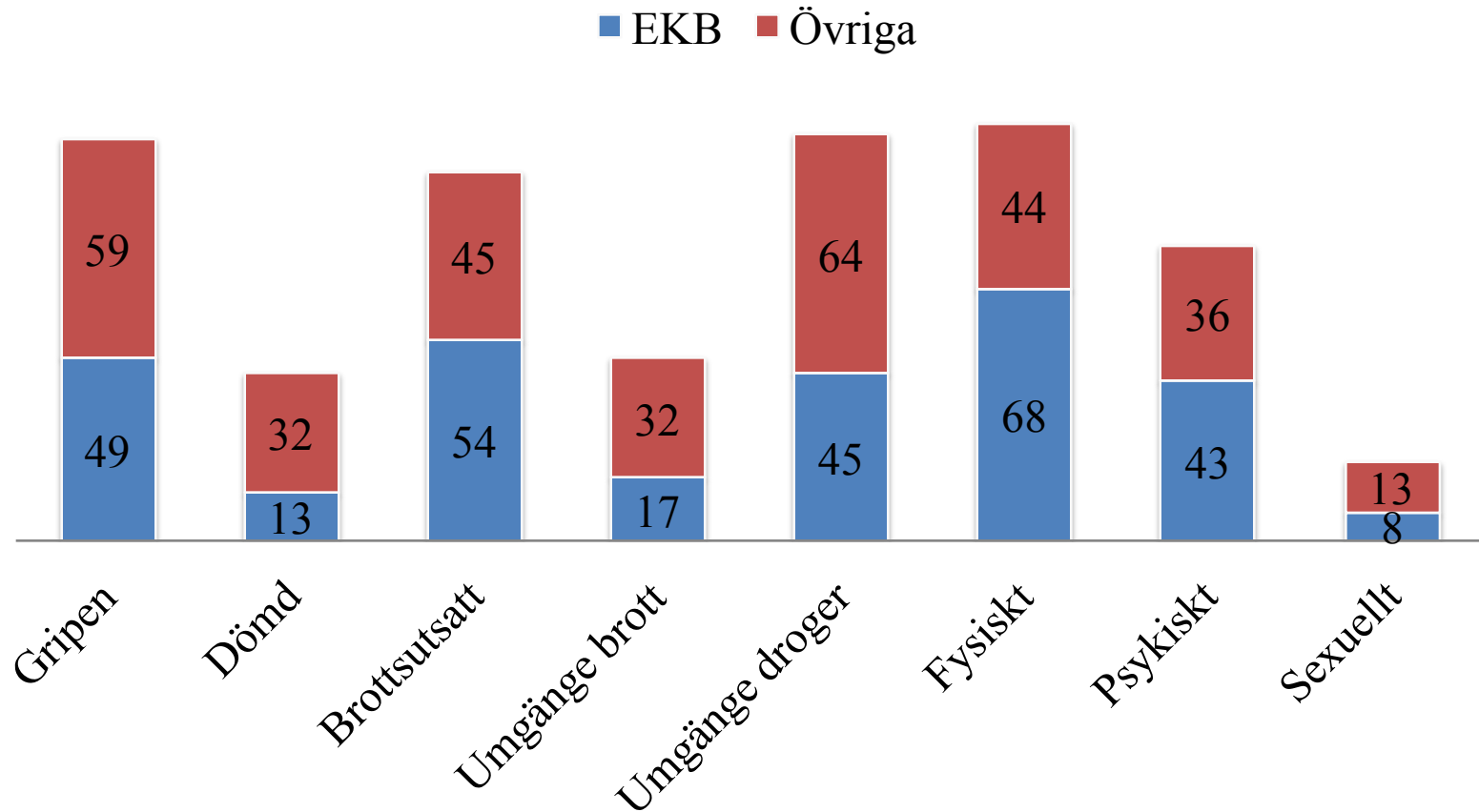
	EKB N=95	Övriga N=1279	Totalt N=1374	p-värde
Riskfylld alkoholkons.	16	42	40	*
Primär drog				
Alkohol	10	14	14	NS
Cannabis	84	78	79	NS
Övrig narkotika	6	8	8	NS
Debutålder (år)	15,8	15,0	15,0	*
Hög användningsfrekv.	35	41	41	NS
Blandmissbruk	17	31	30	*
Injicerat ngn gång	2	2	2	NS

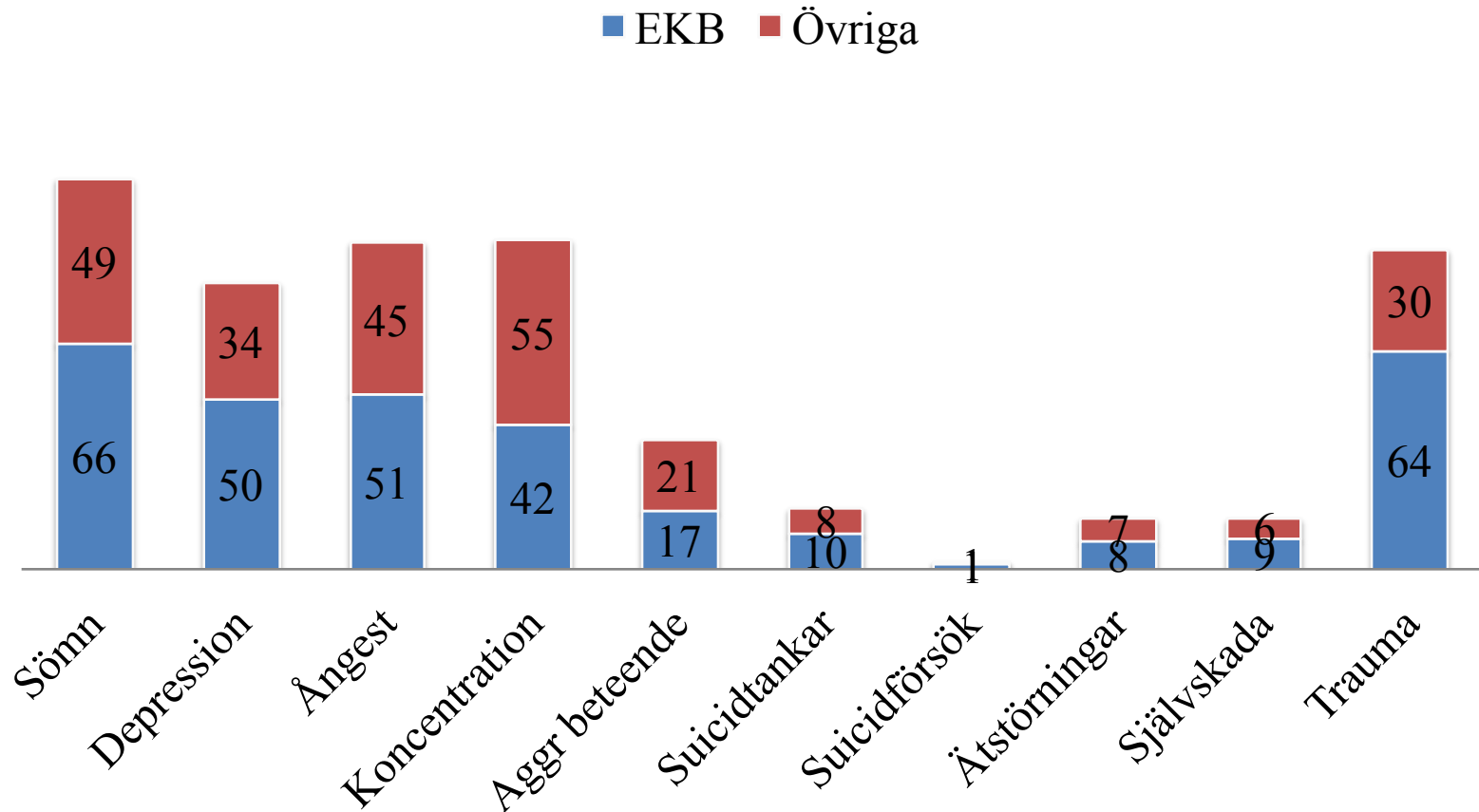
Vilken är din egen främsta anledning till kontakten med vår enhet?

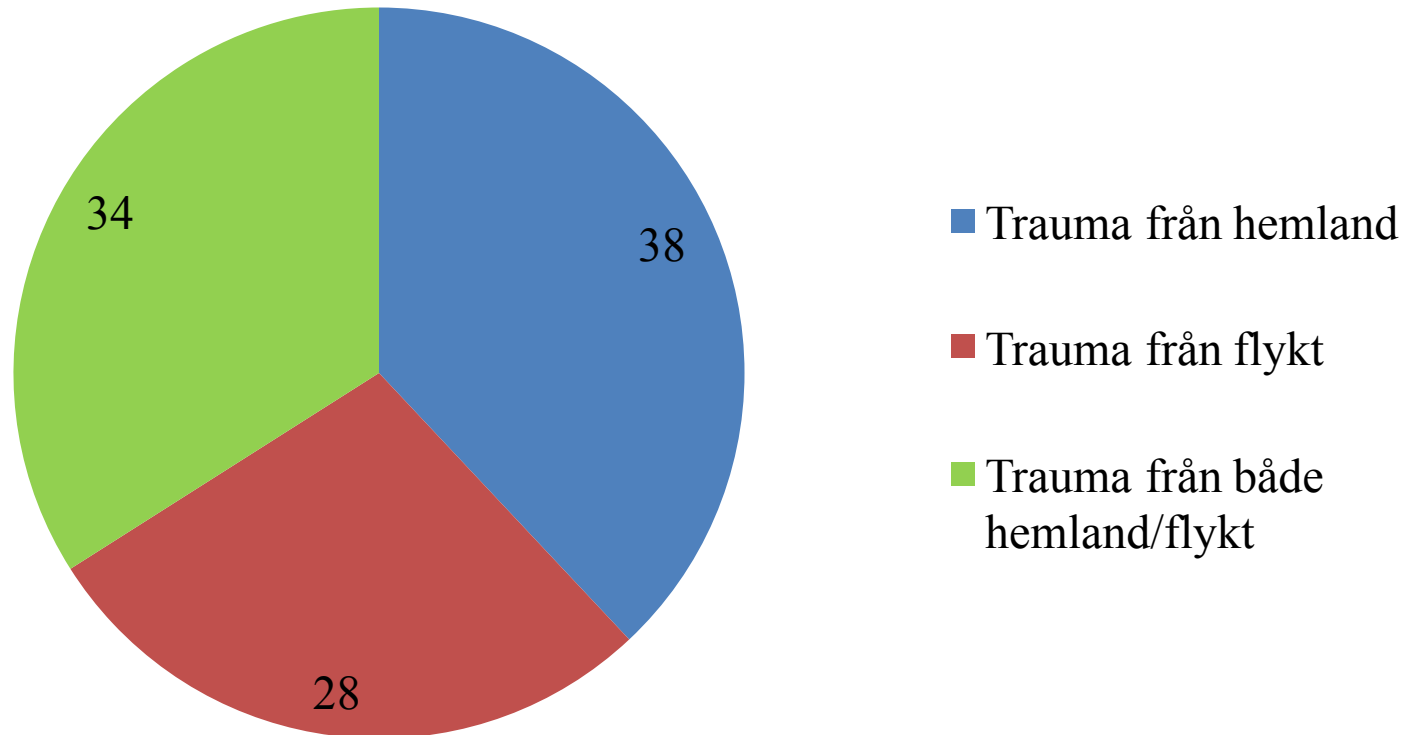
Kriminalitet och våldsutsatthet

Psykisk hälsa vid inskrivning, självrapporterade problem senaste 30 dagarna

Typ av trauma eller allvarlig händelse?

Exempel på utsagor

Trauma från hemlandet:

- *Min äldre bror blev mördad i mitt hemland.*
- *Jag har sett när vänner blivit ihjälskjutna.*
- *Min pappa försvann när jag var liten.*

Trauma från flykt:

- *Jag har varit om händelser under flykten till Sverige.*
- *Flykten, med en traumatisk situation där jag tappade bort min mamma och mina bröder.*
- *Det var många av mina kompisar som dog under resan till Sverige, drömmer ibland om deras ansikten.*

Några slutsatser

- Förekomsten är 7%, merparten har kontakt med en Maria-mottagning i någon av Sveriges tre storstäder.
- Ensamkommande har generellt en något mindre allvarlig alkohol- och narkotikaanvändning än övriga, resultat som överensstämmer väl med flera tidigare studier som visat på generellt låga nivåer av missbruksproblem hos gruppen.
- Eftersom de har kommit ifråga för behandling i relativ tidig ålder, samtidigt som de har en senare debutålder (i många fall sannolikt efter ankomsten till Sverige) och en lägre användningsfrekvens, finns det goda förutsättningar för en positiv utveckling efter avslutad behandling.
- Ensamkommande ungdomar är emellertid en heterogen grupp och en mindre grupp av dem har en mer omfattande droganvändning, huvudsakligen till följd av svårartade uppväxtvillkor och negativa erfarenheter som har skapat betydande psykosociala problem.

Ett kontinuum

